

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
Механіко-технологічний факультет
НДІ техніки і технологій

Представництво Польської академії наук в Києві
Відділення в Любліні Польської академії наук
Академія інженерних наук України
Українська асоціація аграрних інженерів

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XIX МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, НАУКОВИХ
СПІВРОБІТНИКІВ ТА АСПІРАНТІВ**

**«Проблеми та перспективи розвитку технічних та
біоенергетичних систем природокористування»**

(25–29 березня 2019 року)

**присвячену 205-річчю з дня народження Т.Г. Шевченка
під гаслом «І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь...»**

Київ – 2019

Секція: Трактори, автомобілі та біоенергосистеми

УДК 631.01(091)

ПЕРШІ МАШИНО-ДОСЛІДНІ СТАНЦІЇ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

*Деркач О. П., кандидат історичних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Машино-дослідні станції на теренах України почали створюватися на початку ХХ ст. для вирішення питань сільськогосподарського машинознавства й машинобудування шляхом експериментального дослідження землеробських машин і знарядь. Такі станції мали наукове, навчальне та громадське значення. Станція надавала можливість дослідникам не тільки ознайомлюватися з існуючими типами та конструкціями машин та знарядь, а й спостерігати за ними під час роботи, виявляючи при цьому недоліки в конструкції, а також освоїти методи та технічні засоби для дослідження машин. Дані цих ґрунтовних досліджень являли собою цінний матеріал для обґрунтування робочих органів машин та подальшої розробки, відсутньої до того часу, теорії землеробських машин і знарядь. Оприлюднення результатів досліджень, які виявляли переваги і недоліки засобів виробництва, що знаходились в руках землероба, неминуче ставило станцію посередником між споживачем і виробником землеробських машин і знарядь, сприяючи першому в раціональному підборі машин для господарства, а другому в розробці раціональної конструкції технічного засобу.

Першою машино-дослідною станцією, що була створена на теренах України, була станція випробувань землеробських машин і знарядь при Київському політехнічному інституті (КПІ). Заснована в 1900 р. на хуторі Грушки під Києвом. Організував і завідував станцією на протязі понад 10 років професор К.Г. Шіндлер.

З 1925 р. машино-дослідна станція, що підпорядковувалась Київському політехнічному інституту перейшла до Київського сільськогосподарського інституту (КСГІ), що був створений в 1922 році на базі колишнього агрономічного факультету КПІ.

Під безпосереднім впливом Київської машино-дослідної станції була організована на Херсонщині Аджамівська машино-дослідна станція департаменту хліборобства. Організатором і постійним керівником за весь час її існування був агроном Нагібін, один з учнів і стажерів Київської машино-дослідної станції. Аджамівська станція – це друга дослідна установа на теренах України, що мала обслуговувати північно-степову смугу Правобережної України. За час свого існування Аджамівська машино-дослідна станція провела цілу низку контрольно-показових дослідів над різними ґрунтобними знаряддями, сівалками, збиральними машинами на Херсонщині й залишила в

літературних джерелах певний слід від своєї роботи. У 1922 році устаткування Аджамівської машино-дослідної станції було передано відділу машинодослідження Одеської обласної дослідної станції.

У 1912 році Бюро сільськогосподарської механіки Вченого Комітету Міністерства хліборобства Росії відкрило в Україні свою філію, що дістала назву Якимівської, бо була розміщена в 3-х верстах від ст. Якимівка Південної залізниці. Уже в перший рік юридичного існування, коли ще на території станції не було жодного будинку, Бюро сільськогосподарської механіки одержало від департаменту Хліборобства для дослідження по одній самоскидці та снопов'язалці від усіх заводів Європи, що виробляли ці збиральні машини, і направило всі ці машини на дослідження в Якимівку. До проведення досліджень було залучено велику кількість інженерів та агрономів, десятки студентів були запрошені, як практиканти.

У 1913 році було закінчено дослідження збиральних машин, розпочато дослідження тракторів Hart Parf компанії Кейс, колосозбиральних машин австралійського та канадського типів та досліджено ґрунторізи й оборотні плуги.

З 1914 р. продовжувалось дослідження тракторів, поповнених новими типами, а також була досліджена жнея-молотарка системи Holt та розпочалась досить інтенсивна робота з розробки методики дослідження ґрунтобробних знарядь.

З 1925 р. колишня Якимівська філія Бюро сільськогосподарської механіки відійшла до технічного бюро Наукового комітету Народного комісаріату земельних справ (НЗКС) УРСР і на її базі була створена Якимівська тракторова дослідна станція, яка в 1930 році за наказом по НЗКС була підпорядкована Українському науково-дослідному інституту механізації (УНДІМ).

Таким чином Київська й Аджамівська машино-дослідні станції та Якимівська філія Бюро сільськогосподарської механіки Вченого Комітету Міністерства хліборобства були першими машино-дослідними станціями на теренах України і внесли значний внесок у розвиток експериментальних і теоретичних досліджень сільськогосподарських машин та тракторів.